

Отже, фінансування та державне регулювання – ключові чинники, що визначають успіх екологічних стартапів. У майбутньому розвиток зелених стартапів здатен стати головним рушієм переходу до екологічно чистої економіки.

Висновок. Зелені технології стали ключовим напрямом сучасних інновацій, що сприяють зменшенню негативного впливу діяльності людини на довкілля та відкривають нові економічні перспективи. Стартапи у сфері екологічних інновацій відіграють важливу роль у протидії змінам клімату, забрудненню навколишнього середовища та виснаженню природних ресурсів. Завдяки розвитку альтернативної енергетики, енергоефективних рішень, екологічного транспорту й циркулярної економіки, вони сприяють переходу до більш сталої моделі господарювання. Не зважаючи на значні перспективи, екостартапи зустрічаються з рядом викликів. Основні труднощі пов'язані з високою вартістю розробок, складністю залучення фінансування та тривалим періодом окупності інвестицій [4].

Дослідження показують, що майбутнє зелених стартапів залежить не лише від наукових досягнень та інвестиційної привабливості, а й від ефективної взаємодії між державою, бізнесом і суспільством. Політика екологічного регулювання, надання грантів і податкових пільг, розвиток нових механізмів партнерства між малими інноваційними компаніями та великими корпораціями можуть стати ключовими факторами успіху цієї галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Біла С. О. Екологічні стартапи як механізм інноваційного розвитку економіки // Економіка і держава. 2021. № 3. С. 102–107.
2. Європейський зелений курс: можливості та виклики для України : аналітичний звіт / під заг. ред. О. В. Шевчука. Київ : Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2021. 158 с.
3. Семенов В. М. Інвестиції в екологічні технології: проблеми та перспективи // Економічний вісник. 2022. № 1 (47). С. 91–98.
4. United Nations. Global Green Economy Report 2022. New York : UN Publications, 2022. 145 p.
5. Світовий банк. Економічний потенціал зеленої енергетики: перспективи до 2030 року. Вашингтон : World Bank Group, 2024. 138 с.
6. Зелена економіка: глобальні тренди та виклики : колективна монографія / за ред. І. В. Ковальчука. Київ : Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України, 2023. 250 с.
7. International Renewable Energy Agency (IRENA). The Role of Green

Бойко Іван

Науковий керівник – проф. Алексієвець Леся

СТАРИЙ ОЛЕКСИНЕЦЬ У 1948-1950 РОКАХ: КОЛЕКТИВІЗАЦІЯ, РЕПРЕСІЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗМІНИ В УМОВАХ СТАЛІНСЬКОГО РЕЖИМУ

У статті досліджено процеси колективізації, репресій та соціально-економічних змін у селі Старий Олексинець у 1948-1950 роках в умовах сталінського режиму. Розглянуто вплив політики колективізації на аграрне виробництво та соціальну структуру села, а також проаналізовано практичні наслідки впровадження радянських методів управління. Визначено основні аспекти репресивної політики, зокрема масові арешти та депортації, які вплинули на психологічний клімат і соціальні відносини в селі. Окреслено функціональний апарат

сталінської економічної політики та її вплив на розвиток сільського господарства. У статті також проаналізовано роль соціально-економічних змін у трансформації місцевого населення та їхній вплив на загальний розвиток українського села в цей період.

Ключові слова: колективізація, репресії, соціально-економічні зміни, сталінський режим, аграрне виробництво, соціальна структура, радянська політика, масові арешти, депортації, соціальні відносини.

Постановка проблеми. Пропоноване дослідження вимагає глибокого аналізу впливу сталінських методів управління на соціальну структуру села, включаючи роль колективних господарств, репресій та масових депортацій. Актуальність теми полягає в необхідності зрозуміти, як політика сталінського режиму сприяла або перешкоджала розвитку місцевих спільнот, а також визначити її довготривалі наслідки для соціокультурної спадщини українського села.

У статті проаналізовано: вплив колективізації, репресій та соціально-економічних змін на село Старий Олексинець у 1948-1950 роках, зокрема на аграрну економіку та соціальну структуру населення. Також досліджено наслідки сталінської політики для психологічного клімату та соціальних відносин у місцевій громаді.

Метою статті є дослідження впливу колективізації, репресій та соціально-економічних змін на село Старий Олексинець у 1948-1950 роках в умовах сталінського режиму, з акцентом на їхні наслідки для економіки, соціальних структур і психологічного клімату населення.

Виклад основного матеріалу. У 1948-1950 роках Україна перебувала під жорстким контролем радянської влади, що характеризувалося продовженням репресивної політики Сталіна після закінчення Другої світової війни. Цей період був позначений активною боротьбою радянського режиму з національно-визвольними рухами, зокрема з ОУН та УПА, які продовжували здійснювати збройний опір. У цих умовах українські села, зокрема Старий Олексинець, стали ареною боротьби між місцевими підпільними групами та радянською владою, що відзначалася масовими репресіями, арештами та насильницькими методами протидії націоналістам. Водночас, продовжувалась колективізація, що мала суттєвий вплив на соціально-економічне життя, а село змушене було пристосовуватися до нових політичних реалій і методів сталінського режиму.

Процес колективізації в Старому Олексинці в кінці 1940-х років був жорстким і часто супроводжувався насильницькими методами. Селяни змушені підписувати довідки про вступ до колгоспу, причому це робилося здебільшого примусово. Відмовникам не залишали вибору: їм загрожували репресіями, а в окремих випадках, як свідчать дані, застосовували фізичне насильство. Один з яскравих прикладів цього — випадок з місцевим жителем, якого тримали в приміщенні сільради, били та змушували підписати заяву про вступ до колгоспу. Зокрема, йому запихали гострі предмети у вуха, намагаючись примусити підписати документи під тиском тортур.

Процес колективізації супроводжувався не тільки примусовим вступом до колгоспу, але й низкою економічних обмежень. Одним із таких випадків стало те, що 11 серпня 1949 року був арештований та побитий Дмитро Олійник, який посіяв пшеницю на своєму колишньому полі, що вже було передано до колгоспу. Це свідчить про суворе контролювання навіть дрібних сільськогосподарських ініціатив місцевих жителів, які вважались порушенням державних норм. Колгосп, який отримав назву «Прапор перемоги», став символом того періоду, коли радянська влада намагалася встановити повний контроль над сільським господарством. Однак це не означало, що селяни отримували вигоду від такої організації. Навпаки, їх змушували сплачувати великі суми за позику державі та виконувати обов'язкові поставки зерна та інших продуктів. У серпні 1948 року, за наказом уповноваженого з заготівлі Жука та голови сільради, були проведені нічні ревізії у селян, які не виконали обов'язкових поставок. У ході цих ревізій шукали приховане збіжжя, а селян, які чинили опір, залякували автомати та погрозами.

Поширеним було виселення населення на південні регіони України, а також зганяли людей відробляти «шарварок», тобто примусові роботи на будівництві шосе «Вишнівець – Тернопіль».

Такі методи управління та колективізація значно вплинули на моральний стан місцевих мешканців, створюючи атмосферу страху, примусу та зневіри. Вони стали жертвами не тільки економічної експлуатації, а й насильницької політики радянського режиму, що знищувала їхню самостійність і вбивала останні прояви приватної ініціативи.

Крім того, у кінці 1940-х років повстанський рух на заході України, в тому числі в Старому Олексинці, набував все більшої ізольованості. Однак навіть у цей період, коли боротьба з націоналістичним підпіллям йшла на спад через посилення репресій з боку радянської влади, окремі акції продовжувалися. В селі з'являлися листівки національного характеру, що свідчило про підтримку ОУН і УПА в місцевій громаді. Листівки можна було знайти на цвинтарі, біля церкви та навіть на stodолі місцевого жителя Семеляка Нестора, що було очевидним знаком національної солідарності.

Одним з найрезонантніших випадків стало спалення в 1948 році будинків голови колгоспу Грузецького Нестора та бригадира колгоспу Лотоцького Самсона. Ці акти помсти були здійснені повстанцями, які таким чином боролися проти радянської влади та її представників, котрі активно підтримували радянську колективізацію і репресивну політику.

У той час, коли повстанці не мали змоги вести великі бойові дії, вони все ж таки періодично здійснювали напади, особливо на представників влади та інших осіб, яких вважали зрадниками. Повстанці, незважаючи на загрозу арештів і розправ, залишали свій слід у суспільному житті. Цей період боротьби мав глибокий вплив на місцеву громаду. Страх перед репресіями та жорстокість радянського режиму проникав в усі сфери життя. Селяни, намагаючись зберегти свої родини, балансували між підтримкою націоналістичного підпілля і страхом перед репресіями. Хоча багато хто прагнув жити мирно, все ж відчувалася підтримка повстанців серед певної частини місцевого населення. Ті, хто залишався вірним ідеї

незалежності, вважали себе частиною великої боротьби, навіть коли вона ставала все більш безнадійною.

Висновок. У період 1948-1950 років село Старий Олексинець переживало тяжкі часи, пов'язані з жорсткою колективізацією та репресивною політикою радянської влади. Колгоспи, примусові поставки і насильницькі методи призвели до значних соціальних та економічних змін, які зруйнували місцеву самостійність і сприяли атмосфері страху та зневіри серед селян. Боротьба з націоналістичними підпільними групами, що зберігалися в селі, виявлялася не лише в репресіях, а й у поширенні підтримки ОУН і УПА серед частини місцевого населення. Водночас, насильницькі акти та напади на представників радянської влади стали виразом спротиву і незадоволення місцевих мешканців сталінським режимом, що мало довготривалі наслідки для соціально-психологічної ситуації в селі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шегера Г.О. Старий Олексинець в коротких історичних нарисах, переказах і легендах. Тернопіль. Лілея 2003. 112 с.
2. Довгополук, В. Старий Олексинець [Текст] / В. Довгополук, Г. Івахів, Г. Шегера // Тернопільщина. Історія міст і сіл : у 3 т. Т. 2. Тернопіль, 2014. С. 591—595 : фот. кольор.
3. Справа по звинуваченню: Шаруна Іллі Денисовича за ст.. 54-1 «а» КК УРСР. САЗ УСБУ. Ф. Р-7. Справа 12828. Оригінал. Машинопис.
4. Вісті з терену. Крем'янецьчина. Травень 1949 р.. Організаційний документ. Електронний архів визвольного руху. АЦДВР. Ф. 63, Т.7. Оригінал. Машинопис.
5. Вісті з терену. Крем'янецьчина. Червень - Серпень 1949 р.. Організаційний документ. Електронний архів визвольного руху. АЦДВР. Ф. 63, Т.7. Оригінал. Машинопис.
6. Вісті з терену. Крем'янецьчина. Вересень 1949 р.. Організаційний документ. Електронний архів визвольного руху. АЦДВР. Ф. 63, Т.7. Оригінал. Машинопис.

*Олексійко Юрій
Науковий керівник – доц. Морська Наталія*

ФІЛОСОФІЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Штучний інтелект (ШІ) сьогодні розвивається швидкими темпами і досягає такого рівня, що ще кілька років тому було неможливо уявити його використання в повсякденному житті. Сучасні технології дозволяють створювати мовленнєві нейронні мережі, які часто сприймаються як ШІ. Ще декілька десятиліть тому штучний інтелект обмежувався лише програмованими системами, здатними вирішувати математичні задачі. Однак з появою таких програм, як ELIZA, розробленої Джозефом Вайценбаумом, стало очевидним, що потенціал ШІ значно ширший, хоча й не позбавлений обмежень у здатності моделювати та розуміти людську мову. Метою даного дослідження є аналіз потенціалу штучного інтелекту, можливого на даний час.

З того часу питання про те, чи існує справжній ШІ, стало об'єктом філософських і наукових дискусій, що ставлять під сумнів саму можливість його існування. Однією з ключових тем цих розмов є дуалізм Рене Декарта, який чітко розрізняє розум і тіло як окремі субстанції – розум є нематеріальним, а тіло – фізичним. Цей підхід ставить під сумнів перспективу досягнення ШІ справжньої свідомості, адже свідомість, на думку Декарта, не